

KRZCZONY (57) *part praet pass impf i pf*

impf (42), *pf* (15); *pf* *PatKaz III* 137, *LibMal* (2), *RejKup* z4, *GroicPorz* x4, *BielKron* A6v, 151v, 243v, 465v, *HistRzym*, *RejPos* 153 *marg*, *SkarŻyw* 70, 320, 388 [2 r.]; *pozostałe impf*.

krzczony (37), **chrzczony** (10), **krczony** (6), **krzcony** (1), **krszczony** (1), **chrczony** (1), **chrszczony** (1); *krzczony* *WróbŻółt*, *KromRozm II*, *KromRozm III* (2), *GroicPorz* (2), *Leop*, *BibRadz* (2), *GrzegRóżn*, *HistRzym*, *KuczbKat* (2), *KarnNap*; *chrzczony* *LatHar* (2), *SkarKaz* (2); *krczony* *PatKaz III*, *RejKup*; *krzcony* *KrowObr*; *krszczony* *OrzQuin*; *chrczony* *MurzNT*; *chrszczony* *SkarJedn*; *krzczony* : *krzczony* *LibMal* (1:1), *BielKron* (4:1), *RejPos* (5:1), *WujNT* (12:1); *krzczony* : *chrzczony* *SkarŻyw* (1:6).

krzczony (47), **krzczon** (10).

-on-; -on z *tekstów nie oznaczających ó*.

sg m N *krzczony* (4), *krzczon* (8); (*attrib*) *krzczony* (1); (*praed*) *krzczon* (8) *WróbŻółt*, *RejKup*, *BielKron*, *RejPos* (3), *KuczbKat*, *WujNT*, *chrzczony* (3) *SkarŻyw*, *LatHar*, *SkarKaz*. ◇ *G* *krzczon(e)go* (1). ◇ *D* *krzczon(e)mu* (2). ◇ *f N* *krzczonã* (1), *krzczon(a)* (1). ◇ *n N* *krzczon(e)* (2). ◇ *pl N m pers* *krzczoni* (26). *subst (praed)* *krzczoné* (7), *krzczony* *KromRozm III* (2); ~ -é (1), -(e) (6). ◇ *G* *krzczonych* (2). ◇ *D* *chrszczonym* (1).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVI i XVIII w*.

1. *Ten, którego chrzczą lub chrzcili; który jest chrześcijaninem* (48) : [*Panna Maryja*] *kyedyŃch/* *krzczona* *tedy* *ma bycz yey* *krzczony* / *Ńzwyãto* *yako* *oczylŃzczenya* *PatKaz III* 136; *WróbŻółt* I6v; *RejKup* z4; *MurzNT* 168v; *obłãdził* *Ńye y* *Cypryan S.* [...] *tfirdzãc/* *iż* *od* *kãcerzow* *prãwye* *okrczeni/* *znouw* *mãya* *być* *krzczoni* *KromRozm II* q; *KromRozm III* E3 [2 r.]; *GroicPorz* x4, mmv; *I* *byli* *krztzeni* *wŃzyŃcy* *od* *niego* *w* *Ńordãnie* *rzece.* *KrowObr* 83v; *Leop* *Mar* 1/23; *BibRadz* II 98b *marg*, *1.Cor* 15/29; *Acz* *kolwiek* *nie* *był* *krzczon/* *ãle* *poczãtki* *miał* *dobre/* *y* *Mãmmae* *iego* *mãtkã* *byłã* *Ńwięta* *Krzcęciãnkã* *BielKron* 151v, 214; *GrzegRóżn* M2v; *HistRzym* 32; *RejPos* 142, 153; *Bowiem* *Kãpłãn* *pewnymi* *Ńowy* *trzy* *kroć* *tego* *pyta* *ktory* *krzczon* *być* *ma:* *WyrzekałŃ* *Ńie* *Szãtanã/* *y* *wŃzyŃtkich* *wczynkow* *iego/* *y* *wŃzyŃtkiey* *pychy* *iego?* *KuczbKat* 145; *KarnNap* B3; *Iz* *Ńol* *chrzłŃzczonym* *wuŃtã* *kłãdã/* *y* *zŃlinj* *błoto* *wczynione* *wŃzy* *mãzã.* *SkarJedn* 232; [*Ńw. Emergencyjana*] *Ktora* *ãcz* *krzczona* *nie* *byłã/* *wŃzãkże* *we* *krwi* *Ńie* *Ńwey* *okrcziwŃzy* *zã* *towãrzyŃkã* [!] *Ńwoiã* *do* *wieczney* *rãdoŃci* *wesłã.* *SkarŻyw* 70; *KoŃcioł/* [...] *tãk* *wczy:* *iŃz* *dziãtki* *Chrczõne* *być* *mãiã/* *dla* *pirworodnego* *grzechu.* *SkarŻyw* 91, 299, 320 [3 r.], 388; *LatHar* 518, 685; *WujNT* *Matth* 3/6, s. 11, *Mar* 1/5, *Luc* 3/21, s. 541, 761; *Lecz* *PhãryzeuŃzowie/* *y* *wczeni* *w* *zakonie/* [...] *chrzczoni* *być* *od* *niego* *niechcieli* *SkarKaz* 514a.

Wyrazenia: »*człowiek krzczony, ludzie krzczoni*« (1:1): *LibMal* 1544/89; *nie* *inãczy/* *iedno* *iãko* *ludzie* *krzŃczeni* *nã* *Krzcęcie* *przy* *wodzã* *widõmãy/* *prawdziwy* *Krzcęft* *duŃz* *Ńwoich* *niewidõmy/* *od* *Pãnã* *Boga* *przez* *Kãpłãnã* *biorã* *OrzQuin* T4.

»*krzczony Duchem (Ńwięтым)*« (3): *ãbowiemci* *Iãn* *krzcił* *wodã/* *ã* *wy* *będzãcie* *krzczoni* *Duchem* *Ńwięтым* [*vos baptizamini Spiritu sancto*] *po* *nie* *wielu* *tych* *dni.* *WujNT* *Act* 1/5, s. 13, *Act* 11/16.

»*w koŃcielney* *wierze* *krzczony*« (1): *Alẽ* *ieŃli* *rozumu* *nigdy* *niemieli* [...] *tãk* *iãko* *dzieci* *bezrozumne* *w* *KoŃcielney* *Wierze* *krzczoni* *być* *mãiã.* *KuczbKat* 135.

»Żyd krzczony« [szyk 2:1] (3): przybył mu też w towarzystwo Moizeż Zyd krzczony/ ná kthorym wielkie sprawy záležály. *BielKron* 243v, A6v, 465v.

a. *W funkcji rzeczownika* (1) : Nychay lzyą łtąpu kazdemv krzczonemv y Bydlu zila ku zilye *LibMal* 1544/89.

2. *Doznający cierpień, umartwień* (9) :

Wyrażenie: »krzczony krztem« [szyk 8:1] (9): Kielich moy y owłzem pić będyecie/ y krztem kthorym ia krzczon bywam/ będyecie krzczeni [*baptismo quo ego baptizor PolAnt Mar 10/39*] *RejPos* 312, 312 [3 r.]; *WujNT przedm* 12, s. 83 *marg*, 162, *Mar 10/39*; Bo ták też to łłowo w piłmie łię ś. rozumie/ y ták go vżywa P. Iezus: Chrztem mam być chrzczony/ o iáko prágnę áby był rychłó: to iełt mękę mam ćierpieć. *SkarKaz* 382b.

3. [*Chrzestny, związany z chrztem*]:

Wyrażenie: »imię chrzszczone« (1): Po nim [*księciu Borysie*] pánował ná Xięłtwie Połockim Rechwold imieniem chrzłczonym Wafili Syn. *StryjKron* 274 (*Linde*).]

Cf **KRZCIĆ**, [**KRZCZENIEC**], **NIEKRZCZONY**, **NOWOCHRZCZONY**